

Peningur játtast til nýggja Hvítbók

Jógvan Mørkøre, samfelagsfrøðingur, er ikki í iva. Hann heldur, at landsstýrið eigur at játta andstøðuni pening at gera sína egnu Hvítbók

JOHN JOHANNESSEN

– Fyri at tað skal bera til at hava nakað at kjakast um undir einum aðalorðaskifti um ríkisrættarlugu stöðu Føroya, skal bera til at kjakast um tveir konkretar møguleikar. Tað nyttar einki, at tað bert verður tosað um fullveldisætlanina hjá samgonguni, uttan eitt alternativ eisini er at kjakast um.

Jógvan Mørkøre, ein av fremstu samfelagsfrøðingum okkara, er ikki í iva um, hvat kundi verið gjørt, fyri at fingið stöðið í fullveldisjakinum longur upp. Hann heldur, at samgongan sum skjótast eigur at játta pening til eina verkætlan líknandi Hvítbók til andstøðuna.

Ov lítlan serkunnleika

Jógvan Mørkøre vísir á, at føroysku flokkarnar hava ov lítlan serkunnleika til at koma konkretum uppskotum um ávísar møguleikar viðvíkjari ríkisrættarlugu stöðuni. Hann greiðir frá, at vanligt er flestu staðni úti í heimi, at allir flokkar hava eitt so mikið stórt og væl virkandi floksapparat, at allur politikkurin og avleiðingarnar av honum eru kannaðir langt áðrenn ávís flokkurin kemur til valdið.

Hann tekur sum dømi, at Nyrup stjórnin í Danmark langt síðani hevði lagt út í kortið, hvussu Danmark skuldi stýrast, áðrenn hon kom til ræðið. Eisini vísir hann á væl eydnaða politikkinn hjá Labour stjórnini í Bretlandi, ið var Labour hevði lagt til rættis, lang

áðrenn flokkurin gjørdist tann stóri stjórnarflokkurin.

Í Føroyum hava flokkarnir ikki ráð til at hava ein hóp av serfrøðingum í starvi alla tíðina, hóast allir fáa eina ávísu játtan til politiska upplýsing. Tí verður politikkurin ikki lagdur til rættis og nágreiniliga kanningsarbeiðið ikki fram, fyrr enn ávís flokkurin kemur til ræðið.

Jógvan Mørkøre vísir á, at meðan tað hevur borið til hjá samgonguni at sett serfrøðingar at gjørt eitt stórt kanningsarbeiði, ið sæst í Hvítbók og fylgibindum hennara. Andstöðuflokkarnir hava ikki havt sama møguleikan, hóast teir hvør í sær hava roynt at snikka sær nokur uppskot til. Men teir hava avgeft ikki havt somu møguleikarnar til hetta, sum samgongan.

Tí skjýtur Jógvan Mørkøre upp, at samgongan rættir andstöðuflokkunum ein handska, ið er ein játtan til at gera eitt kanningsarbeiði, ið líkist Hvítbók. Hetta, ið hann sannfærdur um, fer eins væl at gagna samgonguni, sum tað fer at gagna andstøðuni.

Lyftir oðraskiftið upp

Jógvan Mørkøre er onga løtu í iva um, at ein slík verkætlan frá andstøðuni hevði lyftið oðraskiftið um ríkisrættarlugu stöðuna á eitt munandi hægru stöði.

Hann vísir á, at um andstöðuflokkarnir finga pening, so teir kundu kosið sær sínar egnu serfrøðingar at kanna, hvør besta loysnin innan fyri ríkisfelagsskapin er, hevði borið til at kjakast

um tveir møguleikar.

Tá hevði kjakið til dømis verið um fullveldisloysnina hjá samgonguni og eina ella aðra loysn innan fyri ríkisfelagsskapin, ið andstöðan kundi komið fram til við serfrøðingahjálpi síni. Nú høvdu knappliga verið tveir møguleikar at kjakast um, í staðin fyri sum nú, har talan í roynd og veru bert er um at vera fyri ella imóti fullveldisætlan samgongunnar.

Jógvan Mørkøre vísir á, at talan í løtuni er um tað størsta og týðningarmikla orðaskiftið í Føroya søgu, og tí hevur tað ógvuliga stóran týðning, at dygd er orðaskiftinum. Hann staðfestir, at tað rætt og slætt má setast eitt dygdarkrav til fullveldisordaskiftið, sum í løtuni ikki er á einum serliga høgum stöði.

– Tað, sum hendir í løtuni er, at samgongan hevur eina fullveldisætlan, ið andstöðan ikki hevur nakað beinleiðis alternativ til. Tí kann andstöðan lítið annað, enn bert vera imóti og gera ræðumyndir um fullveldisætlanina, meðan samgongan kann tosa um snæverskygnið hjá andstøðuni.

Jógvan Mørkøre ásanar, at Javnaðarflokkurin hevur lagt orku í at gera sitt sjálvsstýrisuppskot og, at Sambandsflokkurin somuleiðis er komin við einum uppskoti um at broyta verandi heimastýrislóg. Men hann vísir samstundis á, at hesi uppskot ikki eru eins nágreinilig og Hvítbók. Hetta heldur hann sjálvsagt vera væl skiljandi. Andstöðuflokkarnir hava jú ikki havt somu fíggarligu møguleikarnir fyri nakrari gjøllari kanning, sum samgongan harafturimóti hevur havt.

Demokratiska gongdin

Jógvan Mørkøre heldur, at sum gongdin er í løtuni, er stóri spurningurin, um tann demokratiska proessin ikki er við at skeiklast.

Hann er sannfærdur um, at Hogni Hoydal er iðin fyri at hava eina so demokratiska gongd í málinum, sum møguligt. Ja, Hogni Hoydal heldur seg, tá hann tosar um breiða semju, til forna demokratið, har tað snýr seg um at tosa seg til eina semju.

Men tann stóri trupulleikin er, at so leingi hugsað verður fokspolitiskt - og tað heldur Jógvan Mørkøre ikki, at vit sleppa undan - ber ikki til at tosa seg til eina loysn. Samgongan stendur fast við, at Føroyar skulu úr danska ríkinum, og

Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin standa fast við, at Føroyar skulu verða verðandi í ríkisfelagsskapi við Danmark. Tískil er óhugsandi, at tað ber til at tosa seg til eina semju tvørtur um hetta mark.

Tí heldur Jógvan Mørkøre hugsanina hjá Hogni Hoydal vera ógvuliga filosofiska og ambisjusa. Ikki tí, at hann ikki sjálvur eisini heldur besta demokratið vera at tosa seg til rættis, men samfelagsfrøðingurin er sannfærdur um, at tað ikki fer at bera til í hesum forinum.

Jógvan Mørkøre vísir á, at Javnaðarflokkurin er jokarin í spælinum. Ein lítil møguleiki er fyri, at hann tekur undir við samgonguni, um hon vikar seg eitt sindur, so limaskapurin í ríkinum ikki verður avgerandi. Men hann vísir í sama viðfangi eisini á, at hóast Javnaðarflokkurin tekur undir við samgonguni, so er Sambandsflokkurin eftir, ið undir ongum umstøðum fer at taka undir við nakrari fullveldisætlan.

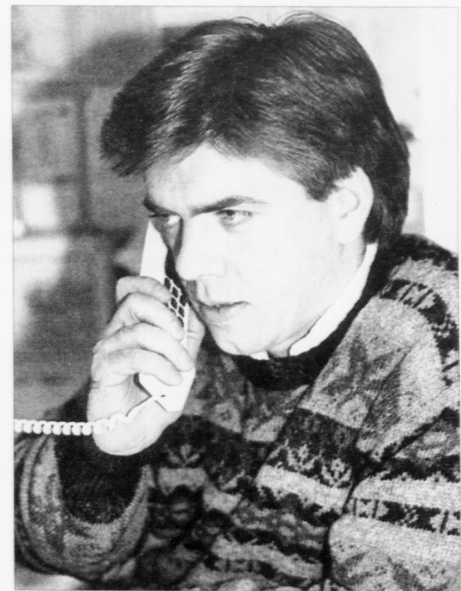
Hetta heldur eygleiðarin í útleigd aftur vera eina provfórslu fyri, hvussu neyðugt tað er, at andstöðan eisini fær játtan pening til sitt egna kanningsarbeiði.

Ógvusligar avleiðingar
Jógvan Mørkøre heldur, eins og nógv onnur hava víst á, at tað kann fáa ógvusligar avleiðingar, um øll fullveldisætlanin dettur á gólvið við eina fólkaatkvøðu.

Hann vísir á, at samgongan hevur meiriluta fyri fullveldisætlanini í tinginum, men hann setur stórt spurnartekin við, um samgongan hevur meirilutan í fólkinum, um Javnaðarflokkurin ikki er við í ætlanini. Tá verður dráttur millum tveir bólkur og verður tað hips um haps, hvør vinnur. Spurningurin er, hvørjum fólk fara at trúgva.

Men Jógvan Mørkøre vísir eisini á ein annan týðningarmiklan spurning. Nevniliga, hvat valið fer at verða ímillum til eina fólkaatkvøðu. Fer valið at vera ímillum ein fullveldisáttmála ella einki? Niðurstøðan er, at tað verður tað helst, um ikki andstöðan eisini sleppur fram at einum alternativum uppskoti.

Jógvan Mørkøre heldur tað væl bera til at gera eina Hvítbók upp á nógv styttri tíð, enn tað tók at gera ta fyrri, tí partar av hesaru sjálvsagt kunnu nýtast í teirri nýggju.

Hóast Jógvan Mørkøre, samfelagsfrøðingur, í løtuni býr og starvast í Kanada, fylgir hann væl við samfelagsligu gongdini í Føroyum, og hann hevur sínar greiðu meiningar um kjakið um fullveldisætlanina

TRYGGJA TEG TIL VETURIN

KUMHO TIRES **EURO Tyfoon**

Vetrarlamell-dekk og píkadekk

-spyr á tínum bilverkstaði

ES

p/f Esmar Simonsen

tlf. 444405 - Fax. 444629

HVÍTABÓK

Staðið undir
eittum sáttmála,
ið skipar Føroyar
sum eitt
fullveldisríki
í samstarvi
við Danmark

FØROYSKT
FULLVELDI

Verður tað sum Jógvan Mørkøre skjýtur upp, fáa vit enn eina hvítbók um ikki so langa tíð